

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Jókedvű adakozók*

Forrás: *Budapesti hírlap*

Bp.

(Hely)

1910. 9. 8.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

361.72

Hely

Idő

" 1910 "

Személy

Kaszalik Jenő

Helyszám

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

NAPIHIREK.

Budapest, szept. 7.

A jókedvű adakozók.

Öt nap óta egy kicsit mindnyájan milliómosok vagyunk. Öt nap óta tudniillik mindnyájunknak abban föl a fejünk, hogy mi mindent nem lehetett volna csinálni a — Kaszelik millióiból.

Sajátságos pehje van velünk Kaszeliknek, A míg élt, savanyu arccal mentünk el üres telkei és alacsony, ősdí házai mellett, ezen tűnődve:

— Mi mindent lehetne csinálni ezekből a telkekből!

Mi persze arra gondoltunk, hogy a telkek szerencsés gazdája mily fényesen tudná jövedelmeztetni ezeket a parlagon heverő aranybányákat és hány milliót rakhatna még az ugy is fölös milliói mellé. S volt ezer tervünk. Kávéházi, vendéglői asztal mellett, a nyájas családi körben gyakran foglaltuk fellengző plánunkba a Kaszelik telkeit. Építettünk rájuk tündérpalotákat, csináltunk belőlük ravaszul kieszelt, eddig sohasem látott mulatókat, odahurcoltuk a Kaszelik-telkekre a párisi meg berlini áruház-monstrumokat, vagy ha szecessziósak vol-

tunk, építettünk rájuk lant- vagy kancsóalaku bérházakat és kiszámítottuk, hogy percenként hány aranyat dob Kaszelik a Dunába. Szóval, nagyban fájt nekünk a Kaszelik feje és élveztük — legalább ilyen absztrakt jellegű kortyokban — a fővárosi tömeges telektulajdonosság gyönyörét.

Hogy Kaszelik behunyta a szemét, hát megmutatta, hogy mi mindent lehet csinálni a telkekből. Nem azt csinálta, a mit mi tettünk volna az ő helyében, nem spekulált életében a telkeivel, nem épített fényes kávéházakat, színházat, orfeumot, ötemeletes üvegkalitkákat, házbéruzsorára berendezett palotákat. Ellenben halála után emelt a telkeire és egész hagyatékaára egy ideális épületet a nyomorgó középosztály számára. Egy nagy jótékonyági művet, eddig példátlan anyagi eszközzel rendelkező humanitárius intézmény tervét.

A Kaszelik telke tehát már nincs mit törödnünk. A telektulajdonosságból kicsöppenünk. De belepottyantunk tizennyolc-husz millióba, mely jobban izgatja a fantáziát az üres telkeknél is. Mikor meghallottuk, hogy a láthatatlan, a legendárius Kaszelik, a kiról azt hittük, hogy ehhez az országhoz egyetlen szál sem köti, tizennyolc-husz milliót hagyott magyar jótékonyági célra, megdermedtünk a bámulattól

Székesfővárosi házinymonda 1915.

és a meghatottságtól. Tizennyolc millió! Mit lehetne csinálni ezzel az aranyhegygel?

Igen. Mit lehetne csinálni? Mert már megint nincs két ember az országban, a ki egyetértene Kaszelikkal a milliók hovaforvitása dolgában. Gondjaink megsaporodtak eggyel, de ez az egy olyan izgató, hogy régi, mohos fejü, kedvelt gondjaink térdet hajtának előtte és elkotródának a balfenéken. Ki beszél már most arról, hogy: *Mit lehetne csinálni a papi vagyonnal?*

Mit a hitbizományokkal? Mit egy-egy általános választás költségével? Most sürgösebb gondunk van: Mit lehetett volna csinálni a Kaszelik millióival?

Azaz, hogy csináljunk is. Itt van a lajbink zsebében az a sok millió-ska, igaz, hogy csak föltételesen és nagyban osztogatjuk, persze szintén föltételesen, ha tudniillik Kaszelik nem a középosztály elhanyaglott embereinek hagyta volna a millióit.

Borus arccal megy az utcán a tanügyi ember és szédülve gondol a milliókra, a végeláthatatlan sárgacsikó-ménesre, mely most az ő karámjában doboghatna, ha tudniillik Kaszelik stb. Hány iskolát lehetne abból építeni, hány könyvtárat, hány tanítói menedékhelyet! És járnak-kelnek fényes palotákban tanítói özvegyek, árvák, reszkető lábu, elaggott pedagógusok,

büszkén emelődnek az égnek az új egyetemek és az új könyvespolcok, — melyeknek az a közös betegségük, hogy miként a szél a ködöt, úgy fujja el az egyetlen szó: *ha*. Ha Kaszelik...

Az egészségügyi ember kórházakat épít, orvosi katedrákat állít a Kaszelik millióból és epésen tépi szét ábrándjait egy dühös *hja*-val. *Hja*, minálunk mindenre jut pénz, csak az egészségügyre nem, *hja*, másképp van ez a külföldön, *hja*, ott a milliomosok is értelmesebben, hogy úgy mondjam, tudományosabban halnak meg, mint a mieink. A jótékonyági ember sóhajtozik és nyögdéssel. Öt nap óta minden mondata ezzel kezdődik: *Érdemes-e? Érdemes-e Magyar-*

országban közjótékonyágilag ténykedni, mikor Kaszelik a tizennyolc... uraim, tizennyolc!... sőt lehet, hogy husz!... uraim és hölgyeim, husz!... Tehát Kaszelik a tizennyolc-husz milliójából egy árva milliócskát sem hagyott az öt egyesületeinek, intézményeinek? Mert ha Kaszelik, stb., stb. És keseregve fölosztja a száz ezreket és milliókat az öt szegény, kijátszott, elfeledett hamupipőke intézeteinek és mozgalmainak, hogy képzeletében megnőjjenek az égig és ismét visszaomoljanak a jelen kicsinységébe.

Szóval, Kaszelikkal már megint nem vagyunk megelégedve. Ha úgy távozik el a világból, hogy ránk sem hederit, most már kibékültünk volna vele és a béke édes nyugalommal andalogna sirján. De hogy közibünk dobta a millióit, hát megint csak ott ballagunk a telkeinek a düledező kerítése mellett, fejünket rázzuk,

sóhajtozunk és kárvallottan emlegetjük:

— Hej, mit lehetne csinálni azokkal a milliókkal!

Nem lenne csuda, ha a szegény nábob (a ki mellesleg mondva, egy olvasónk nyájas figyelmeztetése szerint nem elhizott alak volt, hanem szép szál karcsu ember) éppen oly népszerűtlenné válnék a fejedelmi bőkezűsége, mint egykor fejedelmi közömbössége folytán. De azért egyelőre még játszunk a millióival. Ennyi pénz soha sem volt — még teltetésesen sem — a kezünkben, hát csörgetjük, suhogtatjuk, gyönyörködünk hatalmas halmában és azon törjük a fejünket, hogy mire lehetett volna fordítani, ha Kaszelik stb. Mert mi nagyon jókedvű adakozók tudunk lenni — a Kaszelik pénzével.